

Νοσοκομείον εις Ἐλευθεροχώρι

ΜΙΑ ΖΩΗ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ *

ΑΙΜΑΤΩΜΕΝΑ ΠΡΟΧΩΜΑΤΑ

Να μας ἐπάνω στο βουνό τῶν Πεστῶν, πλάι σὰ τουρκικά πυροβολεῖα, ποῦ χθές ἀκόμη τὴν νύκτα μᾶς ἀναζητοῦσαν πρὸς τὸ Σκλήθανι μὲ τῆς ὀθίδες των, σὰν μὲ ἄπειρα φλογισμένα φίδια. Ὁ ἥλιος εἶχεν ἤδη χυθῆ στῆς βουνοκορφές μας ἀπὸ μιὰ ράχη τῶν Τζουμέρκων καὶ παρουσίαζε τὸ χιονισμένο ἐκεῖνο βουνό ὡς τεράστιον ὄγκον ἀσημιοῦ, ἀλλοῦ στίλβοντος καὶ ἀλλοῦ σκουριασμένου. Ἀπὸ τὸν καταγωνισμόν τῆς Ἰριδος τῆς ἀνατολῆς ἐχρωματίζετο γύρω ἓνας πανοραματικὸς ὄριζων. Βουνὰ μὲ ἐλάτα, κοιλάδες πολύχρωμοι μὲ ἀσημένια ἀραβουργήματα χειμάρρων, γλῶσσες βαθυπρασίνων δασῶν πριναριῶν εἰς σταχτοκόκκινους τάπητας γῆς, πηγαὶ τεράστια ποῦ ἐλαμπύριζαν κάτω βαθειὰ στὴν ἀχνὴ πεδιάδα σὰν τεράστια διαμάντια.

* ΣΗΜ. — Ἀπὸ τὸ ὑπὸ ἐκτύπωσιν πολεμικὸν βιβλίον τοῦ δημοσιογράφου κ. Διονυσίου Α. Κοκκίνου «ΜΙΑ ΖΩΗ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ». Ὁ συγγραφεὺς παρηκολούθησεν ὡς πολεμιστῆς καὶ τοὺς δύο πολέμους καὶ ἔδωκεν ἤδη εἰς τὴν ἐφημερίδα «Πατρίς», τῆς ὁποίας εἶνε χρονογράφος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Μακκαβαῖος, σειρὰν ἐντυπώσεων πολεμικῶν περιλαμβανόμενων εἰς τὸ ἔργον.

Καὶ τώρα θυμοῦμαι ὅτι ὅλον αὐτὸ τὸ κάλλος δὲν μᾶς ἀπερρόφησε. Γιατὶ ἐρέθιζε ἀκόμη τὸ ἔνστικτό μας ὁ κίνδυνος τοῦ ξεπαγιασματος τῆς νύκτας ποῦ ἐπέρασε. Γιατὶ γύρω μας ὑπῆρχε τὸ θέαμα τῶν ἐντόνων ἰχνῶν ποῦ ἄφησε πρὸ ὀλίγων μόλις ὥρῶν ὁ πόλεμος καὶ μᾶς τραβοῦσε πιά ἢ γνωριμία μὲ τὸν θρίαμβον καὶ τὸ αἶμα καὶ τὴν τραγωδίαν, ἐκείνο ποῦ ὑπῆρξε καταπληκτικώτερον καὶ ἰσχυρότερον ἀπὸ τὸ κάλλος.

Ὁ καταυλισμός μας εἶχε γίνει ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος, ὅπου μόλις πρὸ μιᾶς ἡμέρας ἐδόθη τὸ δρᾶμα τῆς ἐπιθέσεως τῶν εὐζώνων κατὰ τῶν Τούρκων — μιὰ πολεμικὴ ὁρμὴ μὲ ἐφ' ὄπλου λόγχην ἀπὸ ἐκείνας, ποῦ διηγοῦνται αἱ παλαιαὶ ἐποποιαί. Καὶ πρὶν ἀκόμη σηκωθῶ ἀπὸ τὸν βράχον, ὅπου εἶχα ἐξαπλωθῆ ὑπτίος γιὰ νὰ δεχθῶ τὸ ἀγκάλιασμα τοῦ ἡλίου — τὸ ἡδονικώτερον τῆς ζωῆς — εἶδα εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μέτρων ἄλλο σῶμα, ὑπτίον ἐπίσης, ἀλλὰ ποῦ δὲν ἐκύτταζε τὸν ἥλιο, γιατί ἀντὶ κεφαλῆς εἶχεν ἓνα ὄγκον αἱματωμένον, μισοσκεπασμένον μ' ἓνα κουρέλι. Ἦταν τὸ πτώμα Τούρκου, μιὰ φορικαλέα γειτονιά. Ἀλλὰ τὸ θέαμά του μὲ ἄφησε σχεδὸν ἀδιάφορον. Μὲ κυριαρχοῦσε τὸ ἔνστικτο τῆς σωτηρίας ἀπὸ τὸ ξεπάγιασμα ποῦ μοῦ τρουποῦσε ἀκόμη σάρκας καὶ ὅστ' ἂν μὲ ἄπειρες βελόνες ἔπειτα ἀπὸ τὴν παγωμένην ἐκείνην νύκτα, ποῦ ἐπεράσαμεν χωρὶς ἀντίσκηνα καὶ φωτιά εἰς μίαν ἕκτασιν σκεπασμένην ἀπὸ συμπαγῆ πάχνην. Καὶ ἀντὶ νὰ τιναχθῶ ἐπάνω, ἐστρηφογύρισα στὴ θέσι μου καὶ ἀκουμβῶν τὸ κεφάλι εἰς τοὺς βραχίονας ἔπεσα πρηνῆς ὄχι γιατί ἐβαρέθηκα νὰ βλέπω τὸν ὠραῖον ὀρίζοντα, ἢ γιατί μ' ἐτρόμαξε τὸ θέαμα τοῦ παμαμορφωμένου πτώματος, ἀλλὰ γιὰ νὰ πυρῶσω καὶ τὴ ράχι μου. Ὅλη μου ἡ σκέψις ἦταν συγκεντρωμένη στὴν εὐεργεσία τοῦ ἡλίου. Εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ποῦ δὲν ἔβλεπα τίποτε, διεπέρασε τ' αὐτιά μου ἓνα ζήτη ἀπὸ παντοῦ. Εἶχεν ἀναβῆ τὸ σύνταγμα πρὸς τὸ φρούδι τοῦ ὑπερκείμενου τοῦ ὄροπέδιου βουνοῦ τῆς Ἀετορράχης καὶ ἀνελίσσετο περὶ τὰς κυρτώσεις του σὰν πελώριον ἐρπετόν. Κατεδίωκε τὸν ἐχθρὸν πρὸς τὸ Μπιζάνι. Μιὰ χαρὰ μεθοῦσε ὅλα τὰ στήθη, καὶ δονοῦσε ὅλους τοὺς λάρυγγας εἰς θριαμβευτικὰς κραυγὰς.

Εἰς τὴν συγκίνησιν ἐκείνην τῆς νίκης μὲ κατέλαβεν ἡ περιέργεια διὰ τὴν εἰκόνα τοῦ αἱματωμένου πεδίου τῆς μάχης, διὰ τὴν τραγικὴν ζωγραφίαν, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἀπετελούσαμεν κι' ἐμεῖς μίαν γραμμὴν. Καὶ τότε ἤλθεν ἡ φρίκη. Εἰς ὅλα τὰ τουρκικὰ χαρακώματα λιθόκτιστα καὶ ὑψηλά, καὶ εἰς τὴν γραμμὴν ποῦ ἠκολούθησαν φεύγοντες οἱ νιζάμηδες, ὑπῆρχαν πτώματα παραμορφωμένα, οἰκτρά. Μέλη στρεβλωμένα, κορμοὶ ἀνοιγμένοι, ἐγκέφαλοι σκορπισμένοι. Ἦσαν ἐκεῖνοι ποῦ τοὺς εἶχαν κτυπήσει τὰ ὀρειβατικά μας ἀπὸ τὰ ὑπὲρ τὸ Σκλήβανι ὑψώματα. Πλάι στὰ πτώματα ὑπῆρχαν σωροὶ καλύκων, κομμάτια ψωμὶ δαγκωμένο, ἀραποσίτι, μποτίλιες σπασμένες, παντοειδῆ κουρέλια, μαντήλια κόκκινα.

Θρίαμβος καὶ φρίκη. Ἐνα πτώμα κατέκειτο μὲ τὰ γόνατα συνεσπασμένα καὶ τὰ μαυρισμένα δάκτυλα τῶν πελιδνῶν χειρῶν συνεσφιγμένα στὸ γυμνὸ στῆθος, σὰν νὰ ἤθελαν νὰ ξεκολλήσουν τὰς ἰδίας των σάρκας. Τὸ κεφάλι του — μία πηγὴ αἵματος — ἦταν κομμένο ὀριζοντίως μὲ τὸ κάτω σαγόνι κρεμασμένο. Ὅμοιο μὲ περίεργο τεράστιο ποτήρι, ποῦ μέσα του ἐκεράσθη αἷμα. Ἡ φρίκη μου ἔφερεν τρέλα. Μὲ κατεδίωκε ἐπιμόνως ἡ φαντασιοπληξία, ὅτι ἀπὸ τὸν αἱματωμένον ἐκεῖνον κρατῆρα κάποιον τέρας μὲ ἀνθρωποειδῆ χεῖλη ἔπινεν αἷμα καὶ δὲν μποροῦσε νὰ χορτάσῃ. Ἐκάθησα σὲ μιὰ ἄκρη μὲ τῆς παλάμες στὸ πρόσωπο. Στὰ κλεισμένα μου μάτια ραβδώσεις κόκκινες περνοῦσαν σὰν σύννεφα ἀπὸ αἷμα καὶ τὰ πτώματα ὅλα μὲ τὰ συμπιεσμένα πλατεῖα κεφάλια καὶ τὰ σφιγμένα δόντια καὶ τὰ συνεσπασμένα φρύδια ζωντάνευαν καὶ ἄλλαζαν φυσιογνωμίες μὲ ἄλλες τερατώδεις ἐπίσης, μὲ μορφασμοὺς τρομάζοντας.

Θρίαμβος καὶ φρίκη.

Μέσα εἰς ἓνα χαράκωμα ὑπῆρχε τὸ πτώμα ἐνὸς εὐζώνου μὲ μιὰ σφαῖρα εἰς τὸν κρόταφον. Εἶχε πέσει στὸ πλευρὸ καὶ ἦτο ὡς νὰ ἐκοιμάτο.

— Βρὲ παιδιά νὰ μὴ τὸν ἀφήσουμε ἄταφο· σὲ λίγο φεύγουμε· εἶνε κακό· ἐφώναξε ἓνας λοχίας καὶ ἔσκυψε καὶ τὸν ἐφίλησε.

Πιστεύω πῶς ἐρριγήσαμεν ὅλοι ὅσοι εὐρέθημεν ἐκεῖ.

Κοράκια διέγραφαν μαῦρα τόξα ἐπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας.

Κάποιος ἐπρότεινε νὰ τὸν θάψουμε σὲ καμιὰ ἐκκλησιά. Θὰ ὑπῆρχε ἐκεῖ κοντὰ κανένα ρημοκκλήσι.

— Εἶσαι φρέσκος, φαίνεται, ἀκόμη, τοῦ ἀτήντησαν. Ἐδῶ ὅπου γῆ καὶ τάφος.

Στρατιῶται ἔτρεξαν, εὐρήκαν τσαπιά εἰς τὸν ἐγκαταλειφθέντα μὲ ὅλα του τὰ ὑλικά καταυλισμὸν τῶν Τούρκων καὶ ἔσπευσαν ν' ἀνοίξουν ἓνα λάκκον.

Μετ' ὀλίγον, ὅταν ἐφεύγαμεν πρὸς τὴν Ἀετορράχην, ἠκούσαμεν μίαν ὁμοβροντίαν ὀλίγων ὀπλων ὀπίσω μας. Τί ἔτρεχε; Ἦταν ἡ χωρὶς διαταγὴν ἀπόδοσις τῶν τιμῶν εἰς τὸ ἀνώνυμον παληκάρη, ποῦ εἶχεν ἐνταφιασθῆ πρὸ ὀλίγου. Στρατιῶται, ποῦ ἐφρόντισαν διὰ τὴν ταφὴν του, μᾶς εἶπαν ὅτι ὅλα ἔγιναν καθὼς πρέπει. Κάποιος τοῦ ἔψαλε τὸ « Ἀμωμοὶ ἐν ὁδῷ... » καὶ τὸ κεφάλι του τὸ ἔβαλαν ἀνατολικά.

ΔΙΟΝ Α. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

* Ἐγὼ! Τὸ πᾶν διὰ τοὺς μωρούς. Ὅσον εἶνε τις μωρότερος, τόσον μεγαλειότερον τὸ ἐγὼ του.

* Ὁ ἔρως εἶνε καρπός, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ δρέπῃ κανεὶς, χωρὶς νὰ θραύσῃ τὸν κλώνον.